וחייב על היין **בפני עצמו** ועל הענבים **בפני עצמן** ועל הזגין **בפני עצמן**. וגרסה דעיקר מידוש לת"ק בא לומר מייב על הזגין בפני עצמן ב) אם אכל לבד מן הזגין ואהניא אתא לאפלוגי ר"א בן עזריה ואומר דאינו מייב עד שיאכל שני מרלנים וזג [דחרלנים הם] הגרעינין בענבים וזגין הם הקליפה שלהן ומרבה [1] מרלנים בלשון רבים וזג בלשון יחיד כדמפרש הש"ס ור"א ג) סבר כר' יוסי דאמר מרלנים אלו הגרעינים ד): **[החרצנים** אלו החיצונים]. קליפה שבחוץ [והזגין אלו הם] מבפנים: ר' יוסי אומר. ולאפלוגי הוא דאתא ופירש המקדא להיפך אלו [2] הקליפה החיצונה וסימן שלא מטעה כזוג של בחמה החיצון נקרא זוג כן בענבים החיצון נקרא ה) זוג: **גפן עצמו** לא. כגון עלין ולולבין עלמו: **אפי'** עלין ולולבין במשמע. כדדרשינן בסמוך: **איכא** דאמרי **אסיפא**. אבל אדיוקא דרישא לא דמשמע שפיר בלישנא דהיינא מן הגפן אפי' עלין ולולבין: **מיין** ושכר יזיר מיעט. אע"ג דדרשי' לי' בפ"ק (לעיל ד.) לאסור יין [של מנזה כיין של רשות] ושכר לילפי' [3] למקדש מ"מ איכא מיעוטין טובא דכתיב מיין ושכר יזיר חומץ יין וחומץ שכר לא יאכל: מכל אשר יעשה מגפן היין ריבה. אבל מחרלנים ועד זג לא דריש ליה למעוטי כרבנן דאיצטריך ליה לכדר' אלעזר בן עזריה דבסמוך דאינו מייב עד שיאכל שני מרלנים וזג:

מאי ריבה ריבה כל מילי. ואפי' עלין ולולבין: ומאי מיעט שבישתא. זמורה כדמתרגמינן [4] שלשה שרגים תלתא שבשין: **מיין** ושכר יזיר פרט. מדה זו ניתנה לילדש בעין כלל ופרט וכלל ויש חילוק קלת בין המדות לכדאב בסוף הסוגיא: **מה פרט מפורש בנזיר ענבים פרי אף (על) כל פרי.** מפרש בסמוך לאיתויי בוסר ופסולת פרי [5] ענבים שהתליעו ונמעט עלין ולולבין שאינו בעין הפרט: ו) אי מה פרט מפורש פרי גמור אף כל פרי גמור. יש מפרשין דהכי פירושו ונמעט גם בוסר גם ענבים שהתליעו ולא נראה מדא דמוסך כתיב דהוי פסולת פרי ומאי שנא ענבים שהתליעו מחומץ וע"ק דאם נמעט תרוייהו מה אנו מרויחין בכלל ופרט מה שלא נכתב בפירוש וגם לשון פרי גמור משמע דאתי למעוטי פרי שאינו גמור כמו בוסר לכן נראה למורי דה"פ אף כל פרי גמור ולאפוקי בוסר אבל ענבים שהתליעו נרבה בעין הפרט ומשני א"כ מה הניח לך שלא אמרו ענבים לחים ויבשים הא כתיבי יין וחומץ [הא כתיבי] הא אין עליך לדון לכשון אחרון אלא לכשון ראשון פי' אם כן דנמעט בוסר נמצא האתר מפורש ומה גרוע שאנו דורשין פרט וכלל ופרט ואם תאמר והא איכא ענבים שהתליעו שלא נכתבו ויש לומר דתרי פרטי כתיבי פרי דהיינו ענבים ופסולת פרי דהיינו חומץ ז) ואין לך לרבויי מכל פרט בעין הפרט ולכך יש עליך לדון ולרבות גם בוסר מפרט ענבים גם ענבים שהתליעו מפרט דחומץ ולמעוטי עלין ולולבין שאינו בעין הפרט: **ומאחר** שסופינו לרבות כל דבר מה תלמוד לומר מחרצנים ועד זג. ואם תאמר והא איצטריך לפרט אחרון וי"ל דהכי פירושו לכתוב ליה קודם הכלל ומשני לומר לך כל מקום שאתה מוצא פרט וכלל פירוש בעלמא וכן הכא גבי זיר לולא לא נכתב חרצן וזג שהוא פרט אחרון אי אתה רשאי לדונו ח) ולישבו בעין הפרט אלא נעשה כלל מוסף על הפרט ואיהו מרבינן עלין ולולבין נמי עד שיפרוט לך הכתוב פרט אחר הכלל כדרך שפרט לך בנזיר: **גוהרקי.** פי' בוסר וחנירו בפ' כל שעה (פסחים ד' כה:) הוה שייף לברתיה בגוהרקי דערלה: **ענבין** דכרין. ענבים שהתליעו: **מחרצנים** ועד זג ל"ל. ואי"ת והא שפיר איצטריך לאפי' חרלנים ט) וזג אסר רחמנא דאע"פ [6] שאינן ראויין לאכילה וגם איצטריכו למלקות כדאמר לקמן (ד' לח:) אבל חרלן לוקה שתים זג לוקה שתים י) (ויש לומר) דהכי קאמר ל"ל לכתביה

מקמיה

משנה ראשונה (ט) אומרת עד שישתה רביעית יין ט) רבי עקיבא אומר א"אפי' שרה פיתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב ב) וחייב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן ועל החרצנים בפני עצמן ועל הזגים בפני עצמן ר' אלעזר בן עזריה אומר אין חייב עד שיאכל שני חרצנים וזג אלו הן חרצנים ואלו הן זגים החרצנים אלו החיצונים הזגים אלו הפנימים דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר ג) שלא תטעה כזוג של בחמה החיצון זוג והפנימי עינבל: **גמ'** שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה כו': היוצא מן הגפן אין ד) גפן עצמו לא מתני' דלא כר"א דתניא רבי אלעזר אומר אפילו עלין ולולבין במשמע איכא דאמרי לה אסיפא (ה) אינו חייב אלא עד שיאכל מן הענבים כזית מן הענבים אין מהגפן עצמו לא מתני' דלא כר"א דתניא רבי אלעזר אומר אפילו עלין ולולבין במשמע במאי קמיפלגי ר"א דריש ריבויי ומיעוטי רבנן דרשי כללי ופרטי רבי אלעזר דריש רבויי ומיעוטי [1] מיין ושכר יזיר מיעט מכל אשר יעשה מגפן היין ריבה מיעט וריבה ריבה הכל מאי ריבה ריבה כל מילי מאי מיעט מיעט שבישתא ורבנן דרשי כללי ופרטי מיין ושכר יזיר פרט מכל אשר יעשה מגפן היין כלל מחרצנים ועד זג חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי ופסולת פרי אף כל פרי ופסולת פרי אי מה הפרט מפורש פרי גמור אף כל פרי גמור אמרת א"כ מה הניח לך הכתוב במשמעו שלא אמרו ענבים לחים ויבשים הא כתיבי יין וחומץ הא כתיבי הא אין עליך לדון כלשון אחרון אלא כלשון ראשון ומאחר שסופינו לרבות כל דבר מה תלמוד לומר מחרצנים ועד זג לומר לך כל מקום שאתה מוצא פרט וכלל אי אתה רשאי למשכו ולדונו כעין הפרט אלא נעשה כלל מוסף על הפרט עד שיפרוט לך בנזיר אמר מר מה הפרט מפורש פרי ופסולת פרי אף כל פרי ופסולת פרי פרי עינבי פסולת פרי מאי היא ה) חומץ אף כל פרי מאי היא ו) גוהרקי אף כל דפסולת פרי מאי היא אמר רב כהנא לאיתויי עינבי א) ז) דכרין ועד זג אמר רבינא לאיתויי דבין הבינים אמר מר [אי] מה הפרט מפורש פרי גמור אף כל פרי גמור אמרת א"כ מה הניח הכתוב במשמעו שלא אמרו ענבים לחים ויבשים הא כתיבי יין וחומץ הא כתיבי הא אין עליך לדון כלשון אחרון אלא כלשון ראשון ומאחר שסופינו לרבות כל דבר מה ת"ל מחרצנים ועד זג לומר לך כל מקום שאתה מוצא פרט וכלל אי אתה רשאי למושכו ולדונו כעין הפרט אלא נעשה כלל מוסף על הפרט עד שיפרוט לך הכתוב

כדרך

במשנה ראשונה. היו שונין שאינו חייב עד שישתה רביעית יין בא ר"ע ואמר אפי' שרה פיתו ביין ויש יין מובלע בתוך הפת כדי זית חייב: **גמ' שלין ולולבין.** שלא נפן במשמע הכתוב שאמר ג) מכל אשר יעשה מגפן היין. לולבין אלו חוטין רכין שבגפן: **מיין ושכר יזיר מיעט.** יין הראוי להשתכר בו אסור ט) לו אבל מידי אחריתא לא: **כל מילי.** ואפילו עלין ולולבין: **שבישתא.** זמורות כדמתרגמינן שריגים שבשין (בראשית מ): **מה הפרט מפורש פרי ופסולת פרי.** כגון ענבים ויין וחומץ: **אף כל פרי ופסולת.** להביא גוהרקי ועינבין דיכרין כדלקמן בסמוך: **אף כל פרי גמור.** ולא דבר אחר ולא גוהרקי ולא עינבין דיכרין: ג) **אם כן.** שלא להביא בו אלא פרי גמור: **מה הניח לך הכתוב במשמעו שלא אמר.** שתהא למד מן הפרט אם ענבים לחים ויבשים הא כתיב בו' ג): **אלא כלשון הראשון.** אף כל פרי ופסולת פרי ד) שאם אתה אומר אף כל פרי גמור נמצא דאינו מרבה שום דבר בעולם: **ומאחר שסופינו לרבות כל דבר.** יין וחומץ (ענבים לחים ויבשים) ומרבה יין גוהרקי ה) ועינבין דיכרין מאף כל והיינו דהניח הכתוב במשמעו שלא (ג) ו) אמר (וענבים לחים ויבשים): **מה ת"ל.** פרט האחרון דכתיב מחרצנים ועד זג לא יאכל מי משום דרבי אלעזר בן עזריה ליכתביה ז) לגבי פרטי בתר כללא למה לי: **אלא לומר לך כל מקום שאתה מוצא.** בכל התורה שיהא שם פרט וכלל בלבד אי אתה רשאי למושכו ולדונו כעין הפרט אלא שהכלל נעשה מוסף על הפרט ואיתרבו להו כל מילי: **עד שיפרוט לך הכתוב.** שלא תהא ח) מרבה אלא כעין הפרט ט) כדרך שפרט לך בנזיר שלאחר שכתב את הכלל בא וכתב לך פרט מחרצנים ועד זג ו). ור"א סבר כר"א בן עזריה דמוקים ליה להאי מחרצנים ועד זג על שאכל שני חרצנים וזג: **גוהרקי.** ענבים דקין שגדלין בין שאר גרעינין גדולים: **ענבי דכרין.** ענבים שהתליעו: **בין הבינים.** אותו דבר הקרוש שבין הזג והחרצן שממנו נעשין שמריס:

פרטא

ד א מיי' פ"ה מהל' מחיות הלכה ה סמג לאוין רמג:
ה ב מיי' שם הלכה ח:
ו ג ד ה ו מיי' שם הלכה 3:

הגהות התוספות

1. מתינת דחרלנים עד מיתת ומרבה הכל נמתק. וכ"ל מדכתב חרלנים בלשון רבים כו'. 2. נ"ל זג אלו. 3. נ"ל לגלוסי. 4. בראשית מ'. 5. נראה שנפל כאן מתרון כדברים וכ"ל ופסולת פרי דהיינו מומן לאחריי ענבים שהתליעו ולמעט ענבים שהתליעו כו'. 6. נדל"ל ואע"פ.

מוסף רש"י

ויש בה כדי לצרף כזית. בין פת יין, חייב. דהיתר מלגרף לאיסור באיסורי נזיר, דילפינן לה ממסכת וכל מערת במסכת פסחים, (חג: שבועות כא:).

פי' הרא"ש

אשר יעשה מגפן היין: גפן עצמו לא כגון עלין ולולבין: ואיכא דאמרי ליה אסיפא וכו'. מן הענבים אין מן הגפן [לא] ודיוקא דרישא לא משמע ליה דעלין ולולבין בכלל יוצא מן הגפן נינהו דכתיב ובגפן ג' שריגים: מיין ושכר מיעט ואע"ג דדרשינן בפ"ק מיין לאסור יין מצוה כיין הדשות ושכר לג"ש למילף אמקדש. טובא מיעוטי כתיבי מיין ושכר יזיר חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל: מכל אשר יעשה מגפן היין ריבה ומיעט וריבה ריבה כל מילי ומיעט שבשתא זמורות. שריגים מתרגם שבישתא ומחרצנים ועד זג לא דריש ליה למיעוטי דמוקים לה כראב"ע: אף כל פרי ופסולת פרי לקמן מפרש: אי מה הפרט מפורש פרי גמור פי' הוא דמפרש ואזיל דין כל כלל יפרט וכלל או פרט וכלל יפרט אמאי מרבינן בעין הפרט: ומאחר שסופינו לרבות כל דבר שהוא בעין הפרט מה ת"ל מחרצנים ועד זג. מפרט וכלל נמי נרבה בעין הפרט. והאי נמי פי' הוא דכל כללי ופרטי. כל פרי מאי היא גוהרקי בוסר כדאמר בפרק כל שעה הוה שייף לברתיה בגוהרקי דערלה ענבי בכרום ב) שהתליעו: בין הבינים פי"ח ענבים קטנים שעומדים בין הגדולים יאינם ראויים לאכילה לפי שאינן רואים פני החמה ואינן מחבשלים:

ב) נראה ל"ל דכתוב וכ"ה בנ"מ ק"י ע"ב.

תורה אור השלם

1. מַיִּין וְשֵׁכָר יָזִיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וַעֲנָבִים לַחִים וִיבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל:

במדבר ו ג

גוסחת הריב"ן

ב) (לו) ליתא בכ"י: ג) כאן כתוב בכ"י הד"ה אינו חייב כו' הנדפס לעיל בע"א: ג) כתיב כו' נמצא זה שאתה אומר אף כל פרי גמור דאי' מרבה שום דבר בעולם הש"ד: ד) (שאם אתה כו' ענבים לחים ויבשים) כ"ז ליתא בכ"י: ה) ופסולת דבריס: ו) שלא אמרו הש"ד ואחר כך מה"ד ומאחר שסופינו לרבות כל דבר יין וחומץ וענבים לחים ויבשים מה ת"ל פרט האחרון: ז) בגהדי: ח) דן בו: ט) עד שיפרוט לך הכתוב כדרך כו': י) שאינו צריך אלא כדי ללמד לך בשאר מקומות הש"ד ומ"ה גוהרקי והשאר ליתא:

הגהות הב"ח

(א) במשנה משנה ראשונה עד כל"ל ומיתת אומרת נמתק: (ב) גמ' אינו דאמרי לה אסיפא ואינו חייב עד כל"ל ומיתת אלא נמתק: (ג) רש"י ד"ה ומאחר וכו' שלא אמרו בכתוב וענבים לחים ויבשים וגו' הש"ד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' אמר רב כהנא לאתויי עינבי דכרין. נ"ב עי' מ"מ: ב) תד"ה וחייב על היין וכו' אם אכל לבד מן הזגין. נ"ב דקשה להו אמאי אמר וחייב על היין וכו' פשיטא ומלבו דקמ"ל קיפא על הזגין וכו' מ"מ לקמן בדף לט ע"א ועי' לקמן לח ע"ב רש"י ד"ה רבא אמר ולו"ק: ג) באו"ד וי"א ב"ע סבר כל"ל מ"מ: ד) באו"ד כ"י לאמר מחרלנים אלו הגרעינים מבפנים וזגין קליפה שבחוץ כל"ל והד"א מ"מ אם ואמ"כ מה"ד ר"י אומר וכו' ופירוש המקדא להיפך דזגים כל"ל: ה) באו"ד כן בענבים החיצון נקרא זוג. תי' זוג נמתק. וכ"ב זג: ו) ד"ה מה פרט מפורש וכו' שאינו בעין הפרט כאן הס"ד ואח"כ מה"ד אי מה פרט מפורש: ז) באו"ד ופסולת פרי דהיינו חומץ ואין לך. מיתת ואין נמתק. וכ"ב ואתי: ח) ד"ה ומאחר שסופינו וכו' אי אתה רשאי לדונו ולישבו. תי' ולישבו נמתק. וכ"ב ולמשכו: ט) ד"ה מחרלנים וכו' וזג אסר רחמנא. נ"ב עי' מ"מ: י) באו"ד וא"ל דה"ק ל"ל דכתוב כאן לכתביה כל"ל:

מסורת הש"ס

א) [לקמן לו:]. פסחים מד: שבועות כא:]. ב) נ"ל דכתוב פי' ענבים שלקו בגפן קודם בציר ועי' תוס' חולין נח: ד"ה הני תמרי ועי' לקמן לח: מה שנרשם על הגליון]. ג) [במדבר ו].

פרטא מנא ליה. מנא ליה דפרט וכלל ופרט מ' אתה דן אלא כעין הפרט: **סבר ליה כר' אלעזר דדרש ריבוי ומיעוטי.** ולא משמע ליה מהאי מרלנים ועד זג פרט וקא דרש ביה ה) כי טעמיה שלכך הוא בא שאינו מייב עד שיאכל (ו) כל שני מרלנים וזג: **ואיבעיא אימא דאיש ליה כרבנן.** דדרשי כללי ופרטי ואף ע"ג דמשמע ליה מיניה (ב) דלפרטא הוא דאתא ז): **למידייניה בכלל ופרט.** ולא משוס דר' אלעזר בן עזריה: **ור' אלעזר דדרש ביה ריבוי ומיעוטי פרט וכלל ופרט מנא ליה.** דדייניגן ח) כעין הפרט: **כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה פרט וכל בהמה כלל.** ואפילו דובים וארויות לשמור חזר ופרט מ' אתה דן אלא כעין הפרט דאהני פרטא בתרא לימדי דבר שמירה הוא דנשבעין עליהן כגון נמי עופות ילאו דובים וארויות דלאו בני שמירה הינהו שאין להם תרגות: **רבא אמר מהאי קרא.** ואם מן הלאן קרבנו מן הבשבים או מן העזים לעולה זכר תמים יקריבנו: **מן פרט הלאן כלל.** ואפי' רובע ונרבע מוקלה ונעבד ואתנן ומחיר שכסבין לקרבן: **מן הכשבים ומן העזים חזר ופרט.** דלא משמע ז) ליה כללא כמו לאן ואימעיטו להו כל הני ואתרבו להו כגון נעבדה בהם עבירה כגון החורש בשור ובחמור ושחרש בו בשבת: **ולילף מן הדין קרא.** מן הבהמה ומן הבקר ומן הלאן ח) יקריבנו מן פרט דמשמע מן הבהמה ולא כל בהמה הבהמה כלל אפילו חיה דחיה בכלל בהמה כו': **אי אתה דן אלא כעין הפרט.** ואימעיט ליה חיה ואתרבו להו בחור חקן דעולה בא בחור אע"פ שאין אשם בא בחור ואשם בא זקן אע"פ שאין עולה (ג) בא זקא זקנה: גליו"ן

כדרך שפרט לך בנזיר מחרצנים ועד זג ולר' אלעזר בן עזריה דקא מוקים להאי מחרצנים ועד זג לומר שאינו חייב עד שיאכל ב' חרצנים וזג פרטא מנא ליה סבר לה כרבי אלעזר דדריש מיעט וריבה ואי בעית אימא כרבנן דאי סלקא דעתך כדאמר רבי אלעזר בן עזריה ליכתביה רחמנא להאי מחרצנים ועד זג גבי פרטי למאי הלכתא כתביה בתר כלל שמע מינה למידייניה בכלל ופרט ואימא כוליה להכי הוא דאתא א"כ לכתוב או ט) שני חרצנים או שני זגים או חרצן וזג למאי הלכתא כתב רחמנא מחרצנים ועד זג שמע מינה למידרש ביה כלל ופרט ואיכא נמי למידרש ביה עד שיאכל שני חרצנים וזג ורבי אלעזר דדריש מיעט וריבה פרט וכלל ופרט מנא ליה א"ר אבהו נ) נפקא ליה מהאי קרא 1 וכי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה פרט וכל בהמה כלל לשמור חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט רבא אמר נפקא ליה מהאי קרא 2 ואם מן פרט הצאן כלל כבשים ועזים חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט אמר ליה רב יהודה מדיסקרתא לרבא ולילף מן הדין קרא 3 מן פרט הבהמה כלל בקר וצאן חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט א"ל מן האי ליכא למשמע מינה דאי מהתם הוה אמינא הבהמה חיה

מקמיה א] וקשה דהיאך סבור דלא יאמר נעשה כלל מוסיף על הפרט לכך נראה דה"ק לכתוב חלנן חזג: ד)[**דבין הבינים**] ב]. דהיינו גוף הענב והכי משמע ליפא דקרא מחרלנים ועד זג פירוש מה שבין חרלן לזג וקשה דהיא גוף הענב וכבר כתב ענבים לכן פר"ת דהיינו ענבים קטנים שבין הגדולים שאינם רואין פני החמה ואינם מתבשלין כל כך ולא יהיו גדולים לעולם ופ"ת אמאי איצטריך ועד לבין הביניים והלא כבר מרבינן אפי' בוסר מכעין הפרט ומשמע י"ל דה"ע 1 גרעיני מבוסר לפי שבוסר יבא לכלל ענבים גדולים ועוד י"ל דאי לאו ועד מרבין 2 בין הביניים הוו 3 מרבים מכעין הפרט בין הביניים ולא בוסר ועוד יש לקיים פירוש ראשון והכי פירושו אם ליקט האוכל שבין החרלן כדי כזית ואכלו לוקה ולא אמרי' דבעלה דעתו אלא כל אדם והא לא שמעינן ליה מענבים דקרא: **שני חרצנים שבאים בתוך הענב** וזג [**א**]. מן 4 הקליפה ג] המרלנים לאפוקי אם אכל כזית מן המרלנים או כזית מן הזגין אינו חייב עד שיאכל הגרעינין והקליפה המילונה: **סבר** לה כר' אלעזר דדריש רבוי ומיעוטי. ורבי אלעזר נמי כר"א בן עזריה דרש ולא למעוטי כדפ"ל: **ואיבעית אימא כרבנן.** ושפיר אית ליה לר"א [ב"ע] מלתייהו דרבנן ותרתי שמעי' מינה דאי ס"ד לכדר"א [ב"ע] לחודיה 5 לכתוב רחמנא מחרלנים ועד זג לגבי פרטי קודם הכלל ואי לדרשא דפרט וכלל ופרט כדרבנן לחודיה אתו לכתוב או חרלנים (או שני) וזגין או חרלן וזג שניהם בלשון רבים או שניהם בלשון יחיד אלא ש"מ כר' אלעזר ב"ע: **ורבי אלעזר דדריש ריבה ומיעט** 6 פרט וכלל ופרט מנליה. ואי"ת ולמא לית ליה [המדה] ד] בשום מקום כי היכי דרבנן לא דרשי מיעט וריבה וי"ל דא"כ הוה לו לחלוק בכ"מ שאנו דורשין בכלל ופרט וכלל ומרבינן מההוא ריבוי כעין הפרט כמו קרא דוכי יתן דבשמוך דרבנן דרשי ליה בכלל ופרט וכלל בהכהב בב"מ (ד' מ:) לרבות כעין הפרט דבר שמיטלטל וגופו ממון ולהוציא שטרות וקרקעות ועבדים ולא מלינו אר' אלעזר חולק על מדות הללו וריבה יותר מריבה ומיעט אלא גם הוא מודה שאין נשבעין על הקרקעות והשטרות ועבדים ומש"ה פשיטא ליה לגמרא כי במקום שאנו דורשין כלל ופרט וכלל ידרוש הוא פרט וכלל ופרט אם יכול להפיל כלל הראשון ואם אינו יכול אז דורשו בריבה ומיעט וריבה שכך קבל המדות וכשהוא דורש פרט וכלל ופרט מרבה כעין הפרט כמו רבנן בכלל ופרט וכלל ה] (**משמע דרשא דאתי קרא ר' יוסי אומר דבסמוך**) אך קלת יש חילוק ביניהם לרבנן **דבסמוך בסמוך** מ"נ [אומר ר"י] 7 דע"כ אית ליה בעלמא פרט וכלל ופרט דאי הוי דרש במיעט וריבה ומיעט ס"ל לגמרא דגם גבי זיר הוה דרש ליה במיעט וריבה ומיעט ולא הוה דרש מיעוט אחרון לכדר' אלעזר ב"ע דהכי עדיף אלא ולאי [**כדפרישית**] דמדה דמיעט וריבה ומיעט לא דרש ליה ו] אלא דרש ליה בפרט וכלל 8 לפי דמדה דמיעט וריבה ומיעט אינו מדה בתורה לידרש וכ"ת אכתי כיון דבעלמא דרש פרט וכלל ופרט ה"נ גבי זיר לידרשיה כרבנן ויש לומר הואיל דבדוב מקומות לא ניתן כלל ופרט לידרש נוח לו לדרוש פרט אחרון לכדר' אלעזר מלדרשו לפרט וכלל ופרט אך כשאין לו מה לדרוש מפרט אחרון דרשא אחרינא אז ה) דורשין בפרט וכלל ופרט: **וכי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה פרט.** דיתן לא משמע כללא לר' אלעזר דמה יתן דהכתוב לא פירש בכלל כלום על כן הוא מפיל כלל הראשון דיתן על חמור ושור ושה קאי דהיינו פרט: וכל כלל. דמשמע על כל דבר: בהמה לשמור חזר ופרט. ורבנן דרשי ליה בפרק הזהב בכלל ופרט וכלל וכן בכל דוכתי דלשכתן דרשא כלל ופרט וכלל ולא פליג ר"א דהיינו משום דדרשי ליה בפרט וכלל ופרט וממעט מיניה ו] (**ולאו**) כעין הפרט כמו רבנן מכלל ופרט וכלל: **רבא אמר נפקא ליה מהאי.** כלומר גם בהאי קרא דרשי רבי אלעזר פרט וכלל ופרט ואם מן הלאן קרבנו מן הבשבים או מן העזים לעולה זכר תמים יקריבנו: מן פרט. דמשמע מקצת לאן ולא כל [**לאן**]: לאן כלל כבשים ועזים חזר ופרט ה"ל פרט וכלל ופרט. וי"מ 10 דפרטא משמע למעוטי רובע ונרבע ויש במשמע למעוטי חורש בשור וחמור וחוסם פי פרה ודש בה דהשתא נדרוש הכי מה הפרט מפורש אלא נעבדה בהן עבירה בגופן וילא רובע ונרבע שפסולין לקרבן ומכללא נרבי חורש בשור וחמור וחוסם פי פרה דלא נעבדה בהן עבירה בגופן [**ומדרבנן**] 11 קשה דהיכי משמע מן הפרט למעוטי נעבדה בהן עבירה בגופן דהכי מקרי בבשים ועזים אי נרבעו אי נרבעו ע"ק דרובע ונרבע נפקא לן מקרא אחרינא דפסולין להקרבה לכך נראה דמן הפרט משמע למעט שתי שנים דסתם בבש משמע בן שנה וסתם עז משמע בת שנתה וכן בעל מום דכתיב בפ' זכר תמים והשתא שמעינן 12 מכעין הפרט בעל מום ונרבע מהכלל אפילו ב' שנים: **ולילף מהאי קרא.** שהיא פרשה ראשונה ולמה לא אמר שר"א ידרוש שם פרט וכלל ופרט מן פרט דמשמע מקצת בהמה ולא כל בהמה למעוטי מיה: ח] דבהמה 13 בכלל חיה וחיה בכלל בהמה: בקר ולאן חזר ופרט. דחיה אינו בכלל בקר ולאן (חזר ופרט) הרי אתה דן כעין הפרט מה הפרט מפורש למעוטי חיה מקרבן ותימה [כלאן מה אהני הא לא מרבינן מידי מכעין הפרט ותיקן מהר"ף דאהני כללא לרבוי שור [הבר] דבהמה הוא אף על גב דרגיל בין החיות והוי כעין חיה אפ"ה כשר לקרבן ט]: **א"ל מהא ליכא למשמע.** מיעוטא דחיה דמן בהמה 14 לא משמע למעוטי חיה שהרי חיה בכלל בהמה והוי כאילו כתיב מן הבהמה ומן החיה ואף על גב דמן משמע מיעוטא לא ממעט חיה מיניה: ת"ל

בהמה וחיה אבל לא מצית למעוטי לגמרי חיה כיון דחיה בכלל בהמה.

תורה אור השלם

1. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ חֲמוֹר אוֹ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וְכָל בְּהֵמָה לִשְׁמֹר וָמֵת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אֵין רֹאֶה: שמות כב ט
2. וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן הַכְּשָׂבִים אוֹ מִן הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ: ויקרא א י
3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם: ויקרא א ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה סבר ליה וכו' עד שיאכל שני כ"ל ומיהא כל נמחק: (ב) ד"ה ולי בעית אימא וכו' דמשמע ליה מיניה עד שיאכל שני חרצנים וזג בעל כרחך לפרטא נמי הוא דאתא למידייניה וכו' כן עולה לחודיה הס"ד: (ג) ד"ה מ' אתה דן וכו' בא זקן הס"ד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה (בדף הקודם) מחרלנים וכו' מקמיה וקשה דהאיך סבור דלא יאמר. מן וקשה עד יאמר נמחק. וכ"כ דקשה דהא כבר אמר דלא נעשה כ"ל. ועי' מ"מ ולוק: ב] ד"ה דבין הבינים. כ"ג מה שבין חרלן לזג. מ"מ: ג] ד"ה שני וכו' חג אחד מן הקליפה החרלנים. תיבת החרלנים נמחק. וכ"ג המילונה. מ"מ: ד] ד"ה וכ"א וכו' ולמא לית ליה המדה זו כ"ל: ה] בא"ד וכשהוא דורש וכו' כמשמע דרשה דאתי קרא ר' יוסי אומר דבסמוך. מן תיבת כמשמע עד תיבת דבסמוך נמחק. וכ"כ כדמשמע דרשה דאתי קרא דוכי יתן דבסמוך כ"ל מ"מ: ו] בא"ד דמדה דמיעט כו' לא דרש ליה כ"א כ"ל: ז] ד"ה וכי יתן וכו' הייגו משוס וכו' וממעט מיניה דלאו כ"ל. וכ"כ ר"ל דצריך להיות דוקא כעין הפרט ומאי (דלאו) כעין הפרט ממעט מ"מ: ח] ד"ה ולילף מהאי וכו' למעוטי חיה דבהמה כלל מ"מ: ט] בא"ד אפי' הכי כשר לקרבן. כ"כ עי' בר"ש משנה ו' פ"ח דכלאים. מ"מ:

תוספות

1. ל"ל דהכי. 2. ל"ל דמרבינן. 3. ל"ל הייגו. 4. ל"ל הית. 5. ל"ל לחודיה אתי. 6. ל"ל מיעט וריבה. 7. מל"ל ר"ת כדמוכח בדברייהס לקמן ע"כ ד"ה אינה. 8. ל"ל בפרט וכלל ופרט. 9. בס"ד אף. 10. ל"ל ר"מ. 11. תיבת ומדרבנן נמחק וי"ל וקשה. 12. ל"ל ממעטינן. 13. ל"ל הבהמה כלל. לדבות חיה דחיה בכלל בהמה. 14. ל"ל הבהמה.

פי' הרא"ש

ולראב"ע דמוקי וכו' עד שיאכל ב' חרצנים וזגים ב' חרצנים שהם בתוך הענבים וזג שהיא קליפה החיצונה סבר כר"א דדריש ריבויי ומיעוטי ולא דריש אלא מיעט וריבה ולא אצטריך למדרש מחרצנים ועד זג דא"כ לכתוב מחרצנים ועד זגים או מחרצן ועד זג: ור"א דדריש ריבויי ומיעוטי פרט וכלל ופרט מנא ליה. (והוה מצי למימר) דדריש כולה אורייתא בריבויי ומיעוטי וסבר דכלל ופרט וכלל אינה מדה בתורה. ואמרי' דלא דריש נמי פרט וכלל ופרט וקא"ר אבהו אין דפרט וכלל ופרט דריש והאי קרא דוכי יתן איש אל רעהו דדרשי רבנן בפ' הזהב בכלל ופרט וכלל וממעטי מיניה עבדים ושטרות וקרקעות דריש ליה ר"א בפרט וכלל ופרט וממעטי מיניה כי היכי דממעטי רבנן מיניה: רבא אמר בהאי קרא נמי משכחת לה למדרש פרט וכלל ופרט דכתיב ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים ומן העזים לעולה מן פרט דמשמע מקצת צאן ולא כל צאן לאפוקי רובע ונרבע ויש במשמע אפי' חורש בשור ובחמור והרבינ כלאים שהרי נעבדה בהן עבירה. הצאן כלל מן הכבשים פרט מה הפרט מפורש שנעבדה עבירה בגופו. ותימה היכי משתמע מן הפרט שנעבדה עבירה בגופו: מן פרט דמשמע מקצת בהמה ולא כל בהמה לאפוקי חיה: בהמה כלל. אף חיה דחיה בכלל בהמה: בקר וצאן חזר ופרט מה הפרט מפורש חיה לא תימא מאי אהני האי כללא הא לא מרבי מידי מכעין הפרט. אלא מה שכתוב בפי' בקר וצאן אלא מהאי קרא לא משמע דחיה בכלל בהמה. כלומר ולא מצית למימר מן פרט לאפוקי חיה משום דמן קאי אבהמה וחיה בכלל בהמה. וממן תדרוש מקצת

ה) דרש ביה שלכך הוא כו' עד שיאכל שני: ו) ולפי ס"ל כדאמר ר"א ב"ע כלומר ולפי ס"ד דלא אתא קרא אלא למדרש מי כראמ"ע לכתביה דמתמנא כו' הס"ד ולמ"כ מה"ד ולמימא דכולי' לכתי הוא דאתא למדייניה בכלל כו': ז) בתוהה הס"ד: ז) משמע כללא:

הגהות התוספות

א"ל חיה בכלל בהמה. בתמיה כלומר הא׳ בהמה לא מצית אמרת דחיה בכלל בהמה דכתיב בקר וצאן בפרט בתרא וכמו שפרטא בתרא ממעט חיה פרטא קמא נמי מצי להוי דממעט חיה דפרט אחרון מגלה על הראשון למעוטי חיה ועוד מהא קרא נמי איכא למדרש בפרט וכלל ופרט: **ומנלן** דהכי הוא. אמרינן קאי דדרשי לעיל כלל ופרט וכלל[1] ומרבה כעין הפרט וקבעי מנלן דמדה זו בתורה היינו למדרש כעין הפרט: דתניא. ונתת הכסף ולא קאי אר"ש דהוא דרש ליה רש׳ פ׳ בכל מערבין (עירובין מ:) בריבה ומיעט וריבה: **מה פרט** מפורש בקר וצאן **פרי מפרי.** דבהמות ממעברות זו מזו ויולדות: וגדולי קרקע. שהן גדלין מן הארץ מעשה הארץ: אף כל. לאתויי עופות ולמעוטי דגים מים ומלח ולר"ש דדרש ליה בריבה ומיעט וריבה מרבינן אפי׳ דגים ולא ממעט אלא מים ומלח: **מכדי** כלל ופרט וכלל בעין הפרט דיינינן ליה כללא בתרא מאי אהני. אגב גרדא אתא לפרושי טעם המדות ואילוקיהם ומשפטיהם ומפרש אותה בלשון קשיא ותירוץ[2]: אהני לאוסופי כל דדמי לפרטא. דלא לא כתיב כלל הוה כלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט: ב) **א"ל אי לאו פרטא** [בתרא] הוה אמינא **פרט וכלל ונעשה**[2] כלל מוסף על **הפרט.** והוה מרבינן גבי זיר אפילו עלין ולולבין: **מכדי** תרי כללי ופרטא ותרין פרטי וכללא בעין הפרט דיינינן. כדאמרן: מאי איכא ביני ביני וביני. כלום יש חילוק בין אלו שתי מדות ג): איכא תרין[3] כללי ופרטא אמרינן כל דדמי ליה אפי׳ בחד לד מרבינן ותרין פרטי וכללי[4] דדמי ליה משני לדדין מרבינן מגד אחד לא מרבינן והדין נותן בב׳ כללות מרבינן יותר מכלל אחד ורי"ף [מפרש][5] דהך סוגיא דהכא אליבא דמ"ד כללא בתרא דוקא והא"ל [בעין] פרטא וכלל להכי מרבינן דדמי ליה לפרטא אפי׳ בחד לד [וקן] נמי תרי פרטי וכללא פרטא [בתרא] דוקא והא"ל [בעין] כלל ופרט ואהני כללא לרבות [מבעין][6] הדומה לו מב׳ לדדין אבל למאן דאמר כללא קמא דוקא וכן פרטא קמא דוקא הוה הדין להפך ואם תאמר ההוא קרא דבי יתן וגו׳ דרשי ליה רבנן [בבכלל] ופרט וכלל ובעו דבר הדומה לו מב׳ לדדין דהוי דבר המיטלטל וגופו ממון דהא ממעטי קרקעות אע"פ שגופן ממון וכן שטרות אף על פי שמטלטלין הואיל ואין גופן ממון אלמא אפילו בתרי [כללי] ופרטא בעינן שני לדדין ור"ש דרש להוה קרא בפרט וכלל ופרט וממעט נמי קרקעות ושטרות אלמא דהמדות הללו שוות וא"ל דלפי מה שפירשתי ניחא דרבנן סברי כללא קמא דוקא ודמי לבכלל ופרט ואהני כללא בתרא לאתויי הדומה לו משני לדדין ור"ש סבר פרט [בתרא] דוקא והוי כמו כלל ופרט ואהני פרטא קמא לרבוי כל הדומה לו מב׳ לדדין ועי"ל דהני תרין לדדין דאיתנהו בקרקעות ושטרות ומטלטלין[7] וגופן ממון שקולין הן ומשוכין כחד לד הלכך בין לרבנן דדרשי תרי כללי ופרטא בין ר"ש דדרשי תרי פרטי וכללא בעי׳ הכי ב׳ לדדין דכיון שהלדדין משוכין [כחד] כי מיירייהו מפקת וכן בשמעתא דסלעם וחרגול (חולין דף סו.) דבעינן ד׳ לדדין דחשוכין ושקולין הן זה כזה כולהון הלכך בעינא כולהון דדוקא דאשו אחוך הוי לד גרוע אבל איכא תנאי חשוכין כחד דחשוכין ושקולין הן זה כזה כולהון הלכך בעינא כולהון דדוקא דאשו אחוך הוי לד גרוע אבל איכא תנאי חשוכין כחד לד [לד הוו]

זעירי אמר אף שאור בבל תקטירו כמאן כר' [ל]**אלעזר דדריש כל אי הכי לענין חמץ נמי אין הכי נמי אלא לאפוקי מאביי** [ג]**דאמר יש הקטרה בפחות מכזית קמ"ל** [א]**אין הקטרה בפחות מכזית יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא איתיביה אביי** [ג]**המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין ונגע טבול יום במקצתן פסל את כולן** [ג]**מקפה של חולין והשום והשמן של תרומה ונגע טבול יום במקצתן לא פסל אלא מקום מגעו והוינן בה מקום מגעו אמאי פסול ואמר רבה בר בר חנה** [ד]**א"ר יוחנן מה טעם הואיל וזר לוקה עליה בכזית מאי טעמיה לאו**

זעירי אמר אף שאור בבל תקטירו. [ה] שאילו אין בשאור כזית ועיסה משלימו לכזית שהוא חייב ועובר משום שנאמר כל שאור וכל דבש לא תקטירו (ויקרא ב): **כמאן כר"א דדרש כל.** לגבי חמץ בפ' אלו עוברין בפסח [ו] דקתני ועל עירובו בלאו דברי ר' אלעזר דכתיב כל מחמצת לא תאכלו (שמות יב): **אי הכי.** לימא [ז] זעירי וכן נמי לענין חמץ בפסח יהא חייב על עירובו משום דכתיב ביה כל: **אין הכי נמי.** לענין חמץ בפסח היתר מצטרף לאיסור וכר"א והאי דקאמר [ח] גבי שאור משום לאפוקי דאביי דאמר במסכת מנחות יש הקטרה בפחות מכזית קמ"ל דאין הקטרה בפחות מכזית ואין חייב עליה אלא א"כ [ט] יהא בו כזית או שיהא היתר משלימו לכזית: **מקפה של תרומה.** העשויה מיין של תרומה. מקפה רוטב: **והשום והשמן.** שנותנין לתוכו משום תבלין הן של [י] חולין: **ונגע טבול יום במקצתן.** איכא דאמרי [כ] משום ושמן של תרומה אבל לא במקפה [דחולין] דטבול יום שריוהו רבנן שני ואין שני עושה שלישי אלא בתרומה. ואית דאמרי מאי במקצתן אפילו במקפה של חולין דכיון דעריבי בחד מגא דמי ליה כמאן דנגע בתרומה עצמה: **והוינן בה אמאי פסול במקום מגעו.** [כא] דאין טומאת אוכלין בפחות מכזיתא: **ומה טעם.** לוקה עליו בכזית והא ליכא שיעורא [כב] אלא

דרשי כל מ"מ מאי פריך לקמן ממאי דהאי מתרת להיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא לימא טעמא דידי משום כל וכל אלא ודאי משמעות דידיה ממתרת ולא מוכל: **זעירי אמר אף שאור בבל** [תקטירו]. שאם הקטיר אלו זית משאור ואלו זית ממלה מצטרף משום כל שאור לא תקטירו: **כמאן** כרבי אלעזר[2] דדריש כל. בפ' אלו עוברין (פסחים מג.) כל מחמצת לא תאכלו לרבות כותח הבבלי הבא מן המדי ופליגי רבנן ר' אלעזר ורבי יוחנן בדריש כל דכתיב בה כי אוכל מחמצת אה"נ אלא לאפוקי מאביי דאמר יש הקטרה בפחות מכזית ומפרש בריתא דפ' כל המנחות אין לי אלא כולו דהיינו כזית דס"ל לאביי יש הקטרה בפחות מב' זיתים מקצתו מנין פי' חצי זית מ"ל כל עירובו מנין בפחות נמי לר"א היתר מצטרף לאיסור דכתיב ביה כי כל אוכל מחמצת אה"נ אלא לאפוקי מאביי דאמר יש הקטרה בפחות מכזית ומפרש בריתא דפ' כל המנחות אין לי אלא כולו דהיינו כזית דס"ל לאביי יש הקטרה בפחות מב' זיתים מקצתו מנין פי' חצי זית מ"ל כל עירובו מנין פי' מעט שאור מעורב בהיתר דס"ד הואיל ומעורב יבטל מ"ל כי כל ולדידיה לא שייך למימר דשאור היתר מצטרף לאיסור דהא אין צריך צירוף דאפי' פחות מכזית מיהיב. ועדיפא

ומיעטו מיעטו בתרא למאי אלהי הא במיעטו וריבה לחוד בריבה ומיעטו וריבה דרשינן ליה א] כדפי' ר"ת ואע"פ דריבה ומיעטו וריבה נמי אמר בריבה קמא לא מהני מידי בשלמא התם איכא למימר ריבה קמא אורחיה דקרא להתחיל בו כמו ולקחת המרגלא אבל מיעטו בתרא ליכא למימר הכי הילכך ל"ל אינה מדה בתורה אפי' למאן דדרים ליה בריבוי ומיעוטי דרשינן ליה בפרט וכלל ופרט. עכ"ל מהר"ף נ"ע: [ט] **אין** היתר מצטרף לאיסור. אם אכל חצי זית בשר וחצי זית חלב אינו חייב: [חוץ] מנזיר שהרי אמרה תורה וכל משרת עונשים לא ישתה. כלומר אשם שרה פתו ביין ויש בו מפת ומיין כדי לגרף [כזית] חייב הכי דרשינן בסמוך דאי איכא כזית מיין לאודיה קרא למה לי ומיתורא דמשרת דרשינן ליה הכי ולא מכל ואין לגרום מה שכתוב בספרים משרת וכל משרת דהוה משמע דמכל דרשינן ליה דא"כ לפרוך אדר' אבהו נמי כמאן כר"א דדרש כל ואפי' אם תימלי לומר דרבנן דרשי וכל משרת אע"ג דלא דרשי כל מ"מ מאי פריך לקמן ממאי דהאי משרת להיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא לימא טעמא דידי משום כל וכל אלא ודאי משמעות דידיה ממשרת ולא מוכל: **זעירי אמר אף שאור בבל** [תקטירו]. שאם הקטיר אלו זית משאור ואלו זית ממלה מצטרף משום כל שאור לא תקטירו: **כמאן** כרבי אלעזר[2] דדריש כל. בפ' אלו עוברין (פסחים מג.) כל מחמצת לא תאכלו לרבות כותח הבבלי הבא מן המדי ופליגי רבנן ר' אלעזר ורבי יוחנן בדריש כל דכתיב בה כי אוכל מחמצת אה"נ אלא לאפוקי מאביי דאמר יש הקטרה בפחות מכזית ומפרש בריתא דפ' כל המנחות אין לי אלא כולו. פ' כל הקומץ דהיינו ב' זיתים דסבר אין קומץ פחות מב' זיתים מקצת מנין חצי קומץ דהיינו זית מ"ל כל. עירובו מנין. פי' חצי זית שאור וחצי זית מצה דהיינו היתר מצטרף לאיסור ת"ל כי כל. והיינו דקאמר כמאן כר"א דדריש כל גבי כל מחמצת לא תאכלו לרבות מקצתו והיתר מצטרף לאיסור לא שמעינן מיניה. אי הכי לענין חמץ בפסח נמי לר"א היתר מצטרף לאיסור דכתיב ביה כי כל אוכל מחמצת אה"נ אלא לאפוקי מאביי דאמר יש הקטרה בפחות מכזית המנחות אין לי אלא כולו דהיינו כזית דס"ל לאביי יש הקטרה בפחות מב' זיתים מקצתו מנין פי' חצי זית מ"ל כל עירובו מנין פי' מעט שאור מעורב בהיתר דס"ד הואיל ומעורב יבטל מ"ל כי כל ולדידיה לא שייך למימר דשאור היתר מצטרף לאיסור דהא אין צריך צירוף דאפי' פחות מכזית מיהיב. ועדיפא

ח א מי' פ"ה מהלכות מאכלות אסורות הל' ג סמג לאוין שיח: ט ב מי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הל' ג ל מי' שם הלכה יג:

נוסחת הריב"ן

א) ומי זעירי: ב) זעירי גבי: ג) יש בו כזית: ד) תרומה: ה) והא ליכא בתרומה במקום מגעו כגיכה דאין כו': ו) ס"ל והא ליכא בכדי אכילת פרס ממנו זית של תרומה:

הגהות התוספות

1. ל"ל וממשמעות. 2. בס"ל ר' אלעזר וכן בכל המשך הסוגיא. 3. ל"ל מקצתו מנין דהיינו אלו זית כו'. 4. ואלו תיבות והכא קאמר וכ"ה בס"ה. 5. תיבות אמר' שפיר נמחקות ול"ל דכיון. 6. ל"ל אייתר ותיבת דמייתי נמחק. 7. ל"ל אלטרוף כי כל. 8. תיבת דלר"ל נמחק ול"ל ומי יימא דלר"ל היתר מצטרף כו'. 9. ל"ל הן. 10. ל"ל בעלי להו. 11. ל"ל דקס"ד. 12. ל"ל פחות מככילה אוכלין ממעט. 13. ל"ל דאע"ג. 14. ל"ל לימא הא. 15. ל"ל דאין נמצא כל כך יחד.

פי' הרא"ש

אף שאור בבל תקטירו. נמי היתר מצטרף לאיסור אם הקטיר חצי זית חמץ וחצי זית מצה עמו ואינן מעורבין אלא כל אחד ניכר. כמאן כר"א דדריש כל בפ' כל המנחות תניא כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו אין לי אלא כולו. פ' כל הקומץ דהיינו ב' זיתים דסבר אין קומץ פחות מב' זיתים מקצת מנין חצי קומץ דהיינו זית מ"ל כל. עירובו מנין. פי' חצי זית שאור וחצי זית מצה דהיינו היתר מצטרף לאיסור ת"ל כי כל. והיינו דקאמר כמאן כר"א דדריש כל גבי כל מחמצת לא תאכלו לרבות כותח הבבלי ושכר המדי. ופליגי רבנן פ' ואלו עוברין וכיון דדריש כל למקצתו אייתר ליה כי כל לרבות עירובו דהיינו היתר מצטרף לאיסור אבל לרבנן דלא דרשי כל איצטריך כי כל לרבות מקצתו והיתר מצטרף לאיסור לא שמעינן מיניה. אי הכי לענין חמץ בפסח נמי לר"א היתר מצטרף לאיסור דכתיב ביה כי כל אוכל מחמצת אה"נ אלא לאפוקי מאביי דאמר יש הקטרה בפחות מכזית המנחות אין לי אלא כולו דהיינו כזית דס"ל לאביי יש הקטרה בפחות מב' זיתים מקצתו מנין פי' חצי זית מ"ל כל עירובו מנין פי' מעט שאור מעורב בהיתר דס"ד הואיל ומעורב יבטל מ"ל כי כל ולדידיה לא שייך למימר דשאור היתר מצטרף לאיסור דהא אין צריך צירוף דאפי' פחות מכזית מיהיב. ועדיפא

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) בר"ה (כעמוד הקודם) איכא וכו' דרשינן ליה כדפי' ר"מ. תיבות כדפי' ר"ת נמחק. וכ"כ כדפרישית מ"מ ויעו"ש ודו"ק: **ב)** ד"ה כמאן וכו' לא דרשי מכי כל. תיבות מכי כל נמחק. וכ"כ מכל כל"ל מ"מ. ויעו"ש: **ג)** בא"ד מאי קאמר תו עירובו וכו' לגרף היתר לאיסור וכו' ובסיפא אפי' אינו בעיניה [אלא] מחוי כל"ל: **ד)** ד"ה אמר רבנ"מ וכו' מ"מ מדרבנן פסלי וכו' כל"ל: **ה)** ד"ה משום דהיתר וכו' דאין נמצא. נ"כ ר"ל דאין נמצא משום כזית כשאוכל דרך אכילת המקפה. מ"מ:

מוסף רש"י

אף שאור בבל תקטירו. נמי היתר מצטרף לאיסור, אלו זית קומץ בשאור ואלו זית ממלה ואינן מעורבין אלא כל אחד ניכר (פסחים מג.). דדריש כל. ולרש"י הכי מקצתו מנין, אלו זית שאור ואלו זית מלה עמו (שם). לענין חמץ נמי. דהא אמרינן על עירובו נלאו, והיינו נמי היתר מצטרף לאיסור (שם). ומשני אין הכי נמי. דאמר בפסח היתר מצטרף לאיסור, והאי דקתני שאור לאפוקי מאביי דאמר יש הקטרה לפחות מכזית. ומיהו בהקטרת שאור כל דהו ולא בעי צירוף, קמ"ל דאין הקטרה ואי איכא לפחות מכזית אין לי אלא כולו (שם). דר' יוחנן. המקפה. תבשיל עב וקפוי ועב, של תרומה. כגון דייסא, והשום והשמן. הנתונין בו לתבלין הן של חולין. פסל. הכל דמקפה עיקר וטבול יום פוסל את התרומה. והוינן בה מקום מגעו אמאי פסול הא בטילי להו תבלין ברובא דקס"ד דדמינו אסור מדרבנן. ואמר רבה בר בר חנה דדמינו דאורייתא והואיל וזר לוקה עליה בכזית משום דשם תרומה עליה הלכך לגבי טומאה נמי שם תרומה עליה ומ' לא החמירו בו כתרומה עצמה לפסול כולה כדפי' רש"י בפסחים: ומאי טעמא זר לוקה עליה בכזית משום זרות הא לא אכיל כזית תרומה לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור.

מאי טעמא לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור. אלמא אפי' בשאר איסורין נמי אית להו היתר מצטרף לאיסור [ואת אמרת] דווקא בנזיר:

אמר

ליה למנקט שאור לאפוקי מדאביי וא"ת ולאביי דדריש כל דשאור לפחות מכזית אמאי לא דריש נמי גבי חמץ לחייב עליו בפחות מכזית וי"ל דגבי חמץ שאני דכתיב ביה אכילה ואין אכילה בפחות מכזית: להא שמעתא דר' יוחנן. המקפה תבשיל עב וקפוי כגון דייסא וכיוצא בו. והשום והשמן הנתונים בו לתבלין הן של חולין. פסל הכל דמקפה עיקר וטבול יום פוסל את התרומה. והוינן בה מקום מגעו אמאי פסול הא בטילי להו תבלין ברובא דקס"ד דדמינו אסור מדרבנן. ואמר רבה בר בר חנה דדמינו דאורייתא והואיל וזר לוקה עליה בכזית משום דשם תרומה עליה הלכך לגבי טומאה נמי שם תרומה עליה ומ' לא החמירו בו כתרומה עצמה לפסול כולה כדפי' רש"י בפסחים: ומאי טעמא זר לוקה עליה בכזית משום זרות הא לא אכיל כזית תרומה לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור.